

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

מחברת בחינה

המנהל הפדגוגי

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקות שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון 011284 עברית	מדבקות נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table><tr><td>שנה السنة</td><td>חודש الشهر</td></tr><tr><td>מועד מועד</td><td></td></tr><tr><td>סמל ביה"ס</td><td>מס' תעודת הזהות</td></tr><tr><td>رقم المدرسة</td><td>رقم الهوية</td></tr></table> יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة	חודש الشهر	מועד מועד		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד מועד										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربويّة
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة . عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان .
أعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط . أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة .

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة – كتب، دفاتر، قوائم – إلى غرفة الامتحان، ما عدا "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم . كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان . استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان .
بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء .

يجب التقيّد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكّد بأنّ تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها . لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات .
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد .
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة .
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط .
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق . الدفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات .
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم .

نتمنّى لكم النجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 11284

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים (ברמות א ו-ב)

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א – הבנה והבעה:	
הבנת הנקרא	– 30 נקודות
סיכום ממזג	– 20 נקודות
פרק ב – תחביר	– 20 נקודות
פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות:	
שם המספר	– 6 נקודות
הפועל, השם ומילות היחס	– 24 נקודות
סך הכול	– 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש (לעולים חדשים ברמה ב בלבד):

מילון עברי-לועזי, לועזי-עברי, עברי-עברי או מילונית.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני ושמירה על כללי הדקדוק.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קראו אותם, וענו על כל השאלות שאחריהם.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

טקסט 1

חטא הגילנות

מאת ענת מזרחי*

פסקה א הגילנות (באנגלית – אייג'יזם) היא אפליה בגלל הגיל – כל גיל. פרופסור ליאת איילון מאוניברסיטת בר אילן היא מומחית להיבטים החברתיים והפסיכולוגיים של הזקנה, והיא טוענת: "הקבוצות שהכי סובלות מאפליה זו הן, כמובן, הקבוצות של האנשים הזקנים. על פי הגדרות המדינה, גיל הזקנה מתחיל בגיל 62 לנשים ו-67 לגברים. עם זאת, יש חוקרים שאומרים שזקן הוא מי שמבוגר ממך בעשר שנים. בתרבויות שבהן תוחלת החיים⁽¹⁾ נמוכה יותר, כמו באפריקה, בן 50 או 55 יכול להיחשב זקן".

פסקה ב תופעת הגילנות בולטת בשלושה תחומים עיקריים: העבודה, הבריאות והתקשורת. לדברי פרופסור איילון, "בתחום העבודה הגילנות באה לידי ביטוי בעיקר סביב גיל הפרישה – הגיל שבו אדם מבוגר פורש מן העבודה. גיל הפרישה נקבע ללא היגיון או שיקול דעת, ומאלץ אנשים מבוגרים להפסיק לעבוד מגיל מסוים, גם אם הם עדיין בעלי ניסיון רב ובשיא הכוח, והיכולת שלהם לתרום למקום העבודה לא פחתה". גילנות בתחום העבודה מתייחסת גם לקושי להתקבל לעבודה כבר בגיל ארבעים וכן לחוסר הרצון של המעסיקים לקדם עובדים מבוגרים.

פסקה ג גם בתחום הבריאות קיימת לעיתים גילנות כלפי אנשים זקנים. היא באה לידי ביטוי במניעה של טיפול רפואי לשיפור איכות החיים שלהם, ובמחקרים מדעיים העוסקים בחקר תופעות זקנה ידועות; נמצא שבמחקרים למציאת תרופות נגד מחלות זקנה משתתפים יותר אנשים צעירים ופחות אנשים זקנים.

פסקה ד בתחום השלישי, תחום התקשורת, תופעת הגילנות בולטת במיוחד. גיל צעיר ומראה גוף צעיר ויפה נחשבים בימינו לשלמות, וזהו המסר שנמסר לנו לעיתים קרובות, באופן מוסתר וגלוי, באמצעי התקשורת. פרופסור איילון מציינת במיוחד את הפרסומות למוצרי "אנטי אייג'ינג"⁽²⁾, שבהן דוגמניות צעירות מציגות משחות למניעת קמטים והזדקנות העור. לדבריה, יש במושג "אנטי אייג'ינג" גילנות, מכיוון שהמסר הוא שצריך להילחם בהזדקנות.

* מעובד על פי מזרחי, ע' (2021). חטא הגילנות. אוניברסיטת בר אילן. אוחר מן האתר <https://www.biu.ac.il>.

(1) תוחלת חיים – מספר השנים שאדם צפוי לחיות.

(2) אנטי אייג'ינג – תחום ברפואה העוסק בחקר עצירה של תהליכי הזדקנות בגוף האדם.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

פסקה ה

פרופסור אהוד בודנר, חוקר הזקנה, מצביע על הסכנות שבתופעת הגילנות. לדבריו, מחקרים שנערכו לאורך שנים בארצות שונות, מראים כי לתפיסות שליליות על זקנה, זקנים והזדקנות יש השלכות מרחיקות לכת על בריאות האדם, ומכאן גם על תוחלת החיים ועל איכות החיים שלו. אחד המחקרים משווה בין אנשים שיש להם תפיסות חיוביות בנוגע לגיל ולהזדקנות לבין אנשים שיש להם תפיסות שליליות על כך. מן המחקר עולה כי אנשים שיש להם תפיסות שליליות בנוגע להזדקנות סובלים יותר מבעיות לב, מירידה בשמיעה, מאי־ציבות בהליכה ומתפקוד שכלי פחות טוב; הם אף חיים שבע שנים וחצי פחות מן הממוצע המקובל.

פסקה ו

פרופסור בודנר אומר שאחת הסיבות לתופעת הגילנות היא הפחד ממה שקשור לזקנה: מוות ותופעות כמו ירידה בשליטה על המוח ועל תפקודים של הגוף, ובגלל פחד זה צעירים נמנעים מקשר עם זקנים. חוסר הקשר של הצעירים עם אנשים זקנים מדגיש את ההבדל בינם לבין הזקנים ומה שהם מייצגים בעיניהם. סיבה נוספת לאפליה של זקנים על רקע גיל היא החשש של הצעירים שאולי המדינה נותנת לזקנים מענקים רבים ותשלומים גבוהים יותר מן התשלומים והמענקים שהיא נותנת לצעירים.

פסקה ז

בשנים האחרונות התפתחה בישראל תרבות הדיור המוגן⁽³⁾, המאפשרת לזקנים חיים מוגנים ורחוקים מסביבה מפלה, שיכולה לפגוע בהם. עם זאת, גם בפתרון הזה יש גילנות; הדיור המוגן אומנם משפר את איכות חיי הזקנים, אבל מרחיק אותם מן החברה. נוסף על כך, מדובר בפתרון חלקי בלבד, שנועד לאנשים עצמאיים יחסית ולבעלי יכולת כלכלית גבוהה, ולפיכך הוא מתאים רק לאחוז קטן באוכלוסייה.

פסקה ח

פרופסור בודנר מציע לחוקק חוקים נגד אפליה בעבודה, בדיור ובבריאות, וכן "לחשוף באמצעי התקשורת יותר דמויות חיוביות ונערצות של זקנים". הוא מוסיף כי "אפשר גם לקיים סדנאות וקורסים העוסקים בהכנה להזדקנות לאנשים בתחילת העשור השביעי לחייהם. אפשר ליזום מפגשים משותפים בין ילדים, נוער וזקנים, ואפילו לתכנן שכונות מגורים שייתנו מענה מכוון לאוכלוסייה מגוונת ולא אחידה הכוללת גם זקנים".

(3) דיור מוגן – מרכז מגורים המיועד לזקנים, אשר מספק להם מגוון שירותי רווחה, בריאות ופנאי.



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

השאלות

ענו על השאלות 1–5 על פי טקסט 1.

1. במה עוסק **טקסט 1**? (2 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה ביותר.

- באפליה נגד אנשים שפרשו מן העבודה.
- באפשרויות ההענשה של מי שפוגע בזקנים.
- בהשפעות אישיות וחברתיות של אפליה נגד זקנים.
- בסוגי האפליה החברתית נגד אנשים שונים.

2. על פי דעתה של המומחית, פרופסור איילון, **בפסקה ד**, מדוע פרסום מוצרים לעצירה של

תהליכי ההזדקנות הוא גילנות? (4 נקודות)

3. **בפסקה ה** כתוב: "לתפיסות שליליות על זקנה, זקנים והזדקנות יש השלכות מרחיקות לכת

על בריאות האדם". מה משמעות המשפט?

הקיפו את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

- תפיסות שליליות על זקנה משפיעות על בריאות האדם בזמן ההליכה.
- לתפיסות שליליות על זקנה יש השפעה חזקה על בריאות האדם.
- תפיסות שליליות על זקנה אינן משפיעות כל כך על בריאות האדם.
- תפיסות שליליות על זקנה אינן משפיעות על החברה כולה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

4. בפסקה ו פרופסור בודנר מציין את הבעיה במצב שבו אין קשר בין צעירים לבין זקנים.

ציינו הצעה אחת מפסקה ח שיכולה לפתור את הבעיה הזאת. (3 נקודות)

5. על פי פסקה ז, לדיור המוגן יש צד חיובי וצד שלילי ביחס לתופעת הגילנות. ציינו את

שני הצדדים. (4 נקודות)

הצד החיובי:

הצד השלילי:



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

טקסט 2

הביטוי "העולם שייך לצעירים" נהפך לסיסמת פרסום אכזרית

מאת הראלה בר*

פסקה א לאחרונה נתקלתי במודעת גיוס עובדים מטעם חברת פרסום ידועה, ובה הוצגה בננה חומה עם המשפט "אנחנו מעדיפים אתכם טריים". הזדעזעתי. על פי אותו משרד פרסום, אם אתם קרובים לגיל ארבעים אתם כמו בננה רקובה, ואם אתם בני חמישים מקומכם בפח.

פסקה ב בדרך כלל ענף הפרסום מגייס עובדים צעירים כיוון שהצעירים מחוברים למדיה ולאמצעי התקשורת, מזהים מגמות חדשות בקרב הצעירים בחברה ומעייזים לנסות רעיונות חדשים. לעומת זאת, העובדים בגילי הביניים, כלומר בסביבות גילי ארבעים או חמישים, נחשבים לזקנים. האמת חייבת להיאמר: עובדים רבים שפוטרו על רקע גילם נתקלים בגישה מתנשאת ופוגענית זו שלא בצדק, עם זאת זכותו של כל מקום עבודה לחפש צעירים ולהציע להם תפקידים.

פסקה ג עובדים ותיקים ומוכשרים יוצאים ממעגל העבודה בגלל אפליה על רקע גיל, ולא מגייסים אותם בגילי ארבעים ומעלה למרות ניסיונם. תופעה זאת הולכת ומתחזקת בעשור האחרון. גילנות היא רעיון של התרבות האמריקאית בשוק העבודה, המעדיפה רווחים כספיים ומתרחקת מהפסדים. ברוב המקרים דווקא בגילי ארבעים ומעלה העובד נמצא בשיאו מבחינת ניסיונו המקצועי, אך הוא יהיה הראשון לקבל מכתב פיטורים בעת משבר או קיצוצים.

פסקה ד כאשר עובד כזה מפוטר, הוא יתקשה להיקלט בעבודה חדשה מכמה סיבות: עובד שהיה בתפקיד ניהולי והרוויח שכר גבוה לא יסכים לקבל שכר נמוך מזה שהיה רגיל אליו בעבר. כמו כן הוא יתקשה לעבוד בתפקידים חשובים פחות מן התפקידים שהוא מילא בעבר. מכשול נוסף שיכול למנוע מן העובד להיקלט בעבודה חדשה הוא החשש של מנהלים צעירים ממועמדים מבוגרים ומנוסים מהם. כמו כן מנהלים אלה אינם מאמינים ביכולתם של המבוגרים להשתלב בעבודה וללמוד תחומים חדשים.

פסקה ה הסיכוי של גברים משכילים בני 45 עד 54 למצוא עבודה הוא 64 אחוז, ובגילי 55 עד 59 הסיכוי יורד ל-35 אחוז. אצל נשים משכילות בנות 45 עד 54 הסיכוי למצוא עבודה הוא 84 אחוז, ובגילי 55 עד 59 הסיכוי למצוא עבודה יורד ל-50 אחוז בלבד. אצל אוכלוסייה שאינה משכילה המספרים נמוכים עוד יותר. בתחום ההייטק המצב אינו שונה בהרבה; לפי נתוני משרד הכלכלה בישראל, 52 אחוז מדורשי עבודה הם בני 45 ומעלה. גם הם נתקלים בהרחקה מן העבודה לטובת "סביבת עבודה דינמית וצעירה", למרות מחסור בכוח עבודה בתחום זה.

* מעובד על פי בר, ה' (2015). הסלוגן "העולם שייך לצעירים" הפך למוטו אכזרי. nrg. אווזר מן האתר <https://www.makorrishon.co.il>



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

פסקה ו
תתפלאו, אך גילנות קיימת גם בקולנוע בקרב שחקניות מפורסמות ביותר. בגלל הגיל שלהן התפקידים שלהן מצטמצמים לקומדיות ולמעט תפקידי אופי ראשיים. זו הסיבה שכוכבות רבות בנות שלושים ומעלה מבצעות ניתוחים פלסטיים וטיפולי אנטי אייג'ינג, כדי להיראות רעננות וצעירות יותר. למרות זאת הן לא מתקבלות לתפקידים רבים ונחשבות פחות מן השחקניות הצעירות.

פסקה ז
כל מי שטוען שגיל חמישים היום הוא כמו שהיה גיל שלושים בעבר אינו מבין שגילנות היא תופעה חברתית קשה. תוחלת החיים שעלתה אינה מתאימה לתופעת הגילנות האכזרית, המחכה בפינה לכל אחד מאיתנו. הביטוי: "העולם שייך לצעירים" פוגע בעצם בצעירים עצמם, ונהפך לסיסמה המבטאת רעיון אכזרי של שנות האלפיים. רעיון זה פוגע בחברה עצמה, באינטרסים שלה ובכלכלה שלה. לכן הגיע הזמן לגבש הצעת חוק בנוגע לבעיית הגילנות ולתת למעסיקים כספים ומענקים כדי שיעסיקו גם אנשים שאינם צעירים.



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

השאלות

ענו על השאלות 6–9 על פי טקסט 2.

6. מהי הטענה המרכזית של הכותבת בטקסט 2?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- זכותו של כל מעסיק לקבל את מי שירצה לעבודה בכל גיל.
- יש הבדלים בין נשים וגברים באפליה על רקע גיל.
- לא כל המבוגרים סובלים מן האפליה על רקע גיל.
- אפליה על רקע גיל פוגעת בחברה כולה – בצעירים ובמבוגרים.

7. על פי דעתה של הכותבת בפסקה ג, מהו יתרונו של עובד כבן ארבעים? (2 נקודות)

8. אדם שמפוטר מעבודתו בגיל מבוגר מתקשה למצוא עבודה.

ציינו את הסיבות לכך הקשורות בעובד המפוטר ואת הסיבות לכך הקשורות במנהלים,

על פי פסקה ד. (4 נקודות)

הסיבות הקשורות בעובד המפוטר:

(1) _____

(2) _____

הסיבות הקשורות במנהלים:

(1) _____

(2) _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

9. בפסקה ה הכותבת מציגה נתונים על הסיכוי למצוא עבודה.

לשם מה הכותבת מציגה נתונים אלה?

הקיפו את התשובה המתאימה ביותר. (3 נקודות)

- לתאר את בעיית העבודה בתחום ההיי־טק.
- להסביר מדוע נשים מצליחות יותר בעבודה.
- להמחיש עד כמה תופעת הגילנות רחבה.
- לציין את הסיבה למחסור באנשים עובדים.

ענו על שאלה 10 על פי טקסט 1 וטקסט 2.

10. הקיפו את הטענה המשותפת לשני הטקסטים. (3 נקודות)

- צריך לתת רק לצעירים להתפתח ולהתקדם מבחינה מקצועית.
- גילנות כלפי מבוגרים במקום העבודה היא בגלל רמת השכלה נמוכה שלהם.
- גילנות היא תהליך טבעי, כי העולם שייך לצעירים, ואי אפשר לשנותו.
- הגילנות ניכרת בתחום התעסוקה כלפי עובדים שיכולים לתרום למקום העבודה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

סיכום ממזג (20 נקודות)

ענו על שאלה 11.

11. על פי טקסט 1 וטקסט 2, כתבו סיכום ממצג בנושא אפליה על רקע גיל בימינו.

בסיכום פתבו כיצד התופעה באה לידי ביטוי בתחום התעסוקה והעבודה, וציינו את הסיבות

לתופעת האפליה על רקע גיל בתחום זה.

הִקְפִּידוּ עַל דְּרָכֵי מִסִּירָה מְקוּבָּלוֹת וְעַל אֲזֻכּוֹר מִקּוֹרוֹת הַמִּידָע בְּתוֹךְ הַסִּיכּוֹם וּבִסּוּפּוֹ (בִּיבְלִיּוֹגְרַפִּיָּה).

פְּתָבוּ בַּהִיקָף שֶׁל כ־150 מִילִים.

את הסיכום כתבו בעמודים 12–13 (תוכלו להשתמש בעמוד 14 לכתובת טיוטה).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 horizontal blue or grey lines spaced evenly apart, typical of notebook paper. The lines extend across the entire width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical lines, text, or other markings on the page.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

טיוטה

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small gaps between them. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

פרק ב – תחביר (20 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12–16 (לכל שאלה – 5 נקודות).

12. א. לפניכם משפט.

הפעילות הגופנית תורמת לתחושה של רעננות ומעכבת בעיות בריאותיות אצל אנשים זקנים.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המודגשות בקו את התפקיד התחבירי שלה:

נושא / נושא / משלים שם / משלים פועל

ב. לפניכם משפט.

אזרחים ותיקים שמתנדבים במסגרות שונות רוצים לתרום לחברה.

כתבו את המשפט מחדש. התחילו את המשפט כך:

מכיוון ש_____

13. לפניכם ידיעה מן העיתון.

מנהל רשת דיור מוגן פנה לאזרחים ותיקים וקרא להם להצטרף לדיור המוגן. הוא אמר שהבחירה בדיור המוגן תעניק להם ביטחון רב, והם יוכלו להתרכז בפעילויות ובתחביבים האהובים עליהם.

כתבו את הדברים בדיבור ישיר – כלומר, כפי שאמר אותם מנהל רשת הדיור המוגן אל האזרחים הוותיקים.

התחילו את הפנייה של המנהל כך:

_____ "אזרחים ותיקים, אני קורא לכם להצטרף לדיור המוגן. _____ _____ _____ "
--



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

14. א. לפניכם שלושה משפטים. **הקיפו** את מילת הקישור המתאימה בכל משפט.
- (1) בימי שלישי אזרחים ותיקים רבים הולכים לקולנוע **מפני ש / כדי ש / אף על פי ש** ביום הזה כרטיס קולנוע עולה להם רק 10 שקלים.
- (2) תוכלו לקבל הנחה במופעי תרבות **אף על פי ש / כמו ש / אם** תציגו תעודת אזרח ותיק.
- (3) החברה בישראל מכבדת את הזקן, **לכן / למרות / כדי ש** קמו בשנים האחרונות ארגוני התנדבות שדואגים לזקנים.
- ב. בכל אחד מן המשפטים בקטע שלפניכם השלימו את מילת הקישור המתאימה מן הרשימה:
- אבל, בעקבות זאת, כדי, גם אם, כי**
- רבים אומרים "אזרחים ותיקים" במקום "זקנים" _____ המילה "זקנים" קשורה לחולשה. אומנם מילים לא יכולות ליצור מציאות, _____ הן יכולות להשפיע על הציבור. מרוב פחד מן המילה "זקן" משתמשים במילים כגון קשישים, "גיל הזהב" ומבוגרים, רק _____ לא להשתמש במילה זו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

15. א. לפניכם פתיח של משפט. **הקיפו** את ההשלמה המתאימה ביותר.

אנשים מבוגרים הם אנשים בעלי ניסיון רב בעבודתם...

- לכן מנהלים במקומות עבודה רבים מפטרים אותם.
- משום שהמנהלים מחליטים לפטר אותם.
- אף על פי כן לא מפטרים אותם ממקום העבודה שלהם.
- למרות זאת רבים מהם מפוטרים ממקומות העבודה.

ב. לפניכם שני משפטים. בכל משפט **הקיפו** את המילה המתאימה מבין המילים המודגשות.

(1) מרכזי יום לקשיש הם מסגרות **חברתיות** / **חברתיים** לאזרחים ותיקים המעוניינים בפעילות פנאי.

(2) החוק לשוויון זכויות בעבודה **אוסרת** / **אוסר** על אפליה על רקע גיל במקום העבודה.

ג. לפניכם משפט.

תרומת המתנדבים הצעירים למען המבוגרים משפיעה לטובה על החברה כולה.

כיצד אפשר להבין את הצירוף **תרומת המתנדבים הצעירים**? סמנו את המשפט הנכון.

- המתנדבים תורמים לצעירים.
- התרומה של המתנדבים הצעירים.
- התרומה למתנדבים הצעירים.
- הצעירים מתרימים למתנדבים.



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

16. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם חסר צירוף סמיכות.

השלימו במקומות הריקים את צירופי הסמיכות החסרים על פי המילים שבסוגריים.

(1) לאנשים זקנים יש _____ (סיפורים + חיים) מורכבים ומיוחדים.

(2) אנשים בימינו מחפשים _____ (הצעה + עבודה) מתאימה דרך

אתרים מיוחדים באינטרנט.

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילת הקישור "כי". קראו אותם וענו על השאלות

שאחריהם.

- סקר בנושא גילנות בעבודה מגלה כי 60% מבני 45 ומעלה נשאלים על הגיל שלהם בראיונות עבודה.

- השינוי ביחס אל הזקנים חשוב גם למען הצעירים כי בסופו של דבר כולם מזדקנים.

- שליש ממשותתפי הסקר אמרו כי הם לא מציינים את הגיל בקורות החיים שלהם.

(1) הקיפו את המשפט שבו אפשר להחליף את מילת הקישור "כי" במילת הקישור

"מפני ש".

(2) איזו מילת קישור יכולה להחליף את המילה "כי" בשני המשפטים האחרים?

הקיפו את המילה הנכונה.

אשר, ש, משום ש, כש

ג. לפניכם שני רעיונות של מומחים לשיפור היחס לזקנים.

הפכו כל אחד מהם למשפט המלצה. השתמשו במילות הפתיחה הנתונות.

- שמירה על קשר חברתי עם הזקנים היא חשובה.

חשוב _____

- הקמה של שכונות מגורים משותפות לזקנים ולצעירים רצויה מאוד.

רצוי _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים:

חלק I: שאלת חובה – שאלה 17 (6 נקודות)

חלק II: שאלות בחירה – שאלות 18–22 (24 נקודות)

חלק I: שם המספר – שאלת חובה (6 נקודות)

ענו על שאלה 17.

17. לפניכם נתונים משנת 2020 על תושבי ישראל.

א. בכל אחד מן המשפטים שלפניכם, כתבו במילים את המספר המודגש.

- בשנת 2019 נוספו בישראל **37,000** _____ אנשים בני 65 ומעלה.
- מאז שנת 1975 עלתה תוחלת החיים בישראל ב-**10** _____ שנים.
- סקר שבו השתתפו **722** _____ עובדים מצא ששליש מן הנשאלים דיווחו שבמהלך שנות עבודתם שינו **10** _____ מקומות עבודה.

ב. הקיפו את הצורה הנכונה של שם המספר בשני המשפטים שלפניכם.

- בקבוצת מחקר בין-לאומית בנושא הגילנות יש חוקרים משלושים וחמישה / שלושים וחמש מדינות.
- בישראל תוחלת החיים היא מן הגבוהות בעולם, והיא נמצאת במקום התשיעית / תשיעי / תשע בעולם ביחס לשאר המדינות בעולם.



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

חלק II: הפועל, השם ומילות היחס (24 נקודות)

בחלק זה ענו על ארבע מן השאלות 18 – 22 (לכל שאלה – 6 נקודות).

18. לפניכם ארבעה משפטים א–ד, ובהם פועל מודגש. אחרי כל אחד מהם יש שני סעיפים, (1) ו-(2). ענו על כל הסעיפים. בכל סעיף השלימו את התשובה.

א. בישראל נולדו בשנה שעברה 170,000 תינוקות.

(1) השורש של המילה נולדו הוא _____.

(2) השלימו את המשפט שלפניכם בעזרת שם מאותו השורש.

מבוגרים רבים מתביישים לומר את שנת ה _____ שלהם.

ב. נהג האוטובוס מסיע את התלמידים כל יום לבית הספר.

(1) השורש של המילה מסיע הוא _____.

(2) השלימו את המשפט שלפניכם בעזרת שם מאותו השורש.

ה _____ לבית הספר באוטובוס נמשכת עשרים דקות.

ג. הילדים התלכלכו כאשר שיחקו בחצר.

(1) השורש של המילה התלכלכו הוא _____.

(2) השלימו את המשפט שלפניכם בעזרת שם מאותו השורש.

היום מנקים את ה _____ ברחובות בעזרת מכונות מיוחדות.

ד. המנהל זימן את העובדים לישיבה דחופה.

(1) השורש של המילה זימן הוא _____.

(2) השלימו את המשפט שלפניכם בעזרת שם מאותו השורש.

הילדה שלחה לכל בני הכיתה _____ חגיגית למסיבה שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

19. א. כתבו בכל מקום ריק שם פועל המתאים למשפט לפי השורש שבסוגריים.
- ארגונים חברתיים רבים קוראים לצעירים _____ (נ-ד-ב) למען הזקנים.
- חשוב _____ (פ-ג-ש) עם הזקנים כדי שלא ירגישו בודדים. אפשר גם _____ (כ-ו-ן) איתם ארוחות משותפות, או רק _____ (י-ש-ב) איתם ו _____ (פ-ט-פ-ט) על נושאים שונים.
- ב. לפניכם שני משפטים ובהם פעלים מודגשים. בכל משפט הקיפו את הפועל המתאים למשפט.
- (1) מרכז יום לקשיש הוא מקום שמאפשר / מונע / מדריך לאוכלוסייה המבוגרת ליהנות מפעילות חברתית ותרבותית.
- (2) צמצום האפליה על רקע גיל יועיל / ישפר / יגרום את חיי המבוגרים.
20. א. בכל אחד מן המשפטים שלפניכם הקיפו את מילת היחס המתאימה לתוכן של המשפט.
- (1) השימוש ב / על / מן רשתות חברתיות נפוץ יותר אצל צעירים מאצל מבוגרים.
- (2) לאבא שלי יש חשש על / מן / נגד העבודה החדשה שלו.
- (3) המאבק עם / ב / בלי אפליה על רקע גיל הוא אחד המאבקים החשובים של המשרד לשוויון חברתי.
- (4) הנסיעה ב / על / אל תחבורה ציבורית עדיפה על כלי רכב פרטי.
- ב. בכל אחד מן המשפטים שלפניכם כתבו את מילת היחס שבסוגריים בהטיית הגוף הנכונה.
- (1) האחראית במפעל מתייחסת לכל אחד מן העובדים באופן שווה. ההתנהגות שלה _____ (כלפי) היא מכבדת וסבלנית.
- (2) רופא המשפחה מטפל בחולֶה המבוגרת שנים רבות. הטיפול _____ (ב) הוא מסור וטוב.



עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

21. א. לפניכם מודעה מן העיתון:

- מחפשים עובד **כישרוני** לכמה עבודות.
 - כמה מן העבודות המוצעות הן לתפקיד **ניהולי**.
 - אפשר להתקשר למוקד ה**טלפוני** כדי לקבל פרטים נוספים.
- מה משותף למילים המודגשות? **הקיפו** את התשובה הנכונה.
- כולן שמות עצם.
 - כולן מציינות מקצוע.
 - כולן שמות תואר.
 - כולן מציינות הקטנה.

ב. לפניכם שני משפטים, (1) ו-(2), ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

(1) אני שמח לבשר ש**בריאותי** השתפרה.

(2) לטיפול במגפת הקורונה יש היבט **בריאותי** והיבט כלכלי.

באיזה מן המשפטים משמעות המילה המודגשת היא **הבריאות שלי**?

כתבו את מספר המשפט. _____

ג. לפניכם ארבע מילים: **מחשב**, **מרתף**, **מקדחה**, **מטען**.

(1) איזו מילה יוצאת דופן מבחינת המשמעות? _____

(2) מה משמעות המשקל של שלוש המילים האחרות? _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ג, מס' 11284

22. לפניכם רשימה של שמונה שמות, ובכל אחד מהם הצורן הסופי □.א.
- חידון, מטבחון, מחירון, שירון, ספרון, דובון, תקנון, בקבוקון
- (1) מיינו את השמות לשתי קבוצות על פי משמעות הצורן הסופי □.א.
- (2) ציינו בראש כל קבוצה את המשמעות המשותפת של הצורן הסופי.

משמעות א	משמעות ב

/בהמשך דף טיוטה/

טיוטה

[illegible]

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"